

قانون مطبوعات

د افغانستان جمهوریت

د عدلیې وزارت

رسمی جریده

شماره بیستم مورخ ۲۹ جدی

۱۳۶۶

نمبر مسلسل - ۶۵۷

فرمان هیأت رئیسه شورای انقلابی

جمهوری دموکراتیک افغانستان

شهر کابل

شماره ۳۱۸

مورخ ۱۳۶۶/۹/۶

در باره تصویب قانون مطبوعات

هیأت رئیسه شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان بتاسی از حکم ماده (۴۴) اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان تصویب میدارد:

ماده اول:

قانون مطبوعات بداخل (۹) فصل و (۵۱) ماده تصویب است.

ماده دوم:

کمیته دولتی طبع و نشر موظف است تا تطبیق دقیق آنرا تامین نماید.

ماده سوم:

لوی څارنوالی جمهوری دموکراتیک افغانستان از تطبیق دقیق آن نظارت نماید.

ماده چهارم:

این فرمان از تاریخ نشر در جریده رسمی نافذ است.

دکتور نجیب الله

صدر هیأت رئیسه شورای انقلابی

جمهوری دموکراتیک افغانستان

قانون مطبوعات

فصل اول

احکام عمومی

ماده اول:

این قانون بتاسی از حکم فقره (۷) ماده (۲۹) اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان بمنظور استفاده سالم از حق آزادی فکر و بیان وضع میگردد.

ماده دوم:

اصطلاحات آتی درین قانون معانی ذیل را دارا میباشد:

۱- مطبوعات: عبارت است از نشریه ها و وسایل اطلاعات جمعی مانند روزنامه، جریده، مجله، رسانه، کتاب، رسم عکس چاپ شده، پوستکارت، ریکارد ها نوار های ثبت شده، سینماتوگرافی، رادیو تلویزیون، آژانس های اطلاعاتی و مطبوعاتی تیتر و سرکس.

۲- روزنامه- نشریه که هر روز یا حد اقل در هفته چهار روز نشر میشود.

۳- جریده- نشریه که در هفته کمتر از چار روز نشر میشود.

۴- مجله- نشریه که بصورت هفته وار، هر پانزده روز، ماهوار و یا در هر سه ماه نشر میشود.

۵- بولتن- نشریه مطبوعیست که در آن خلاصه مذاکرات، اخبار تبصره ها و اطلاعات مربوط به ساحات مختلف پیشرفت های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در یک جامعه منعکس میگردد.

۶- اثر- عبارت است از مقاله شعر، رساله، کتاب رسم، عکس مجسمه، کمپوز و دیگر پدیده های هنری.

۷- نشریه موقوت- عبارت از نشریه ایست مه در یک وقت معین نشر میشود و بالعکس آن غیر موقوت میباشد.

۸- سالنامه- اثریست که سال یک بار نشر میشود.

۹- اعلان، اعلامیه و ابلاغیه- عبارت از اطلاعیست که بمنظور آگاهی عامه نشر میشود.

۱۰- مطبعه- محلی است که در آن چاپ آثار از قبیل کتب، مجلات، جراید، روزنامه ها، ابلاغیه ها، اعلامیه ها، رساله ها، اعلانات، پوستر ها، پوستکارت ها و امثال آن توسط ماشین آلات طباعتی صورت میگیرد.

۱۱- طابع- شخصی است که بر اساس مالکیت یا نمایندگی، مالک بالفعل متصدی امور مطبعه باشد.

۱۲- ناشر- شخصیت حقیقی یا حکمی ایست که اجازه طبع و نشر آثار غیر موقت را دارا میباشد.

۱۳- صاحب امتیاز- شخصی است که:

الف- به طبع و نشر مطبوعات مانند روزنامه، جریده و مجله می پردازد.

ب- به تاسیس و تدویر سینما، تیاتر، مطبعه دستگاه ثبت موزیک و آواز می پردازد.

۱۴- مدیر مسوول شخصی است که عملاً مسوولیت امور نشراتی یک نشریه موقت و یا یک موسسه مطبوعاتی را به عهده دارد.

۱۵- نشر- عملیست که توسط آن مطبوعات بمعرض آگاهی عامه گذاشته شده شامل فروش، توزیع، نصب و امثال آن میباشد.

ماده سوم:

(۱) اتباع افغانستان حق دارند فکر و احساس خود را توسط گفتار، نوشته، رسم، تصویر، ثبت روی نوار، تمثیل، حرکت و سایر پدیده های هنری در پرتو احکام اصول اساسی ابزار نموده در راه انکشاف مطبوعات، پخش فرهنگ ملی و بین المللی، صلح و ترقی اجتماعی سهم مثبت و فعال بگیرند.

(۲) در نشر انتقاد در مطبوعات انتقاد کننده و انتقاد شونده دارای حقوق مساوی اند.

ماده چارم:

(۱) اجازه تاسیس مطابع و نشر مطبوعات تنها به اتباع ج.د.ا، مطابق به احکام این قانون داده میشود.

(۲) نمایندگی های سیاسی خارجی، موسسات بین المللی و نمایندگی های آن در افغانستان میتوانند به طبع و توزیع بولتن خبری بپردازند مشروط بر اینکه اجازه کمیته دولتی طبع و نشر و وزارت امور خارجه افغانستان را حاصل کرده مخالف سیاست داخلی و خارجی جمهوری دموکراتیک افغانستان نشرات ننمایند.

ماده پنجم:

سانسور مطبوعات قبل از نشر مجاز نیست اما در حالت اضطرار حکومت صلاحیت دارد موقتا بعضی محدودیت ها را بر مطبوعات وضع کند.

ماده ششم:

هر نشریه موقوت باید دارای صاحب امتیاز و مدیر مسوول باشد.

ماده هفتم:

در هر شماره نشریه موقوت ذکر اسم نشریه، محل اداره، اسم و موضع مطبعه نام صاحب امتیاز، اسم مدیر مسوول و تاریخ نشر حتمی میباشد.

ماده هشتم:

در نسخه اصلی نشرات غیر موقوت که در مطبعه به طبع میرسد وجود امضاء و ذکر هویت صاحب اثر حتمی میباشد.

فصل دوم

شرایط و مکلفیتهای صاحب امتیاز

ماده نهم:

صاحب امتیاز باید واجد شرایط ذیل باشد:

- ۱- سن بیست و پنج سالگی را تکمیل کرده باشد.
- ۲- اجازه کمیته دولتی طبع و نشر را حاصل کرده باشد.
- ۳- کارکن دولت و از جمله منسوبان برحال قوای مسلح نباشد مگر اینکه صاحب امتیاز یک ارگان دولت باشد.

ماده دهم:

صاحب امتیاز مکلف است قبل از اجازه، بیان نامه بی حاوی مطالب ذیل را به کمیته دولتی طبع و نشر ارائه نماید:

- ۱- اسم و شهرت مکمله صاحب امتیاز.

۲- اسم و مشخصات نشریه.

۳- اوقات نشر.

۴- اسم و محل مطبعه ایکه نشریه در آن چاپ میشود.

۵- اندازه و منبع سرمایه نشریه.

ماده یازدهم:

در صورتیکه صاحب امتیاز شرکت باشد بیان نامه باید حاوی یک نسخه تصدیقنامه ثبت، اسمای رئیس شرکت، هیئت مدیره، محل اقامت هر کدام و سایر مشخصات شرکت باشد.

(۲) در صورتیکه صاحب امتیاز حزب سیاسی باشد بیان نامه باید حاوی یک نسخه تصدیقنامه ثبت، مشخصات رئیس و مسولین مسلکی ارگان باشد.

ماده دوازدهم:

کمیته دولتی طبع و نشر در خلال مدت (۲۰) روز از تاریخ وصول بیان نامه در باره رد یا قبول آن تصمیم اتخاذ می نماید.

ماده سیزدهم:

هرگاه صاحب امتیاز در صورت رد بیان نامه تصمیم کمیته دولتی طبع و نشر را مخالف قانون تلقی کند میتواند در پیشگاه محکمه ذیصلاح علیه این تصمیم اقامه دعوی نماید.

ماده چاردهم:

اگر کمیته دولتی طبع و نشر در خلال مدت (۲۰) روز تصمیم خود را صادر نکند، بیان نامه قبول شده تلقی میگردد.

ماده پانزدهم:

نشریه حق صاحب امتیاز است در صورتیکه این حق به شخص دیگری انتقال یابد مراتب مواد (۹ و ۱۰) این قانون مجددا طی میگردد.

ماده شانزدهم:

صاحب امتیاز نشریه های موقوت مکلف است بعد از قبول بیان نامه توسط کمیته دولتی طبع و نشر طی مدت (۲۰) روز قبل از آغاز به نشرات، مبلغی را قرار ذیل تحت تضمین کمیته دولتی طبع و نشر بگذارد:

۱- در صورت امتیاز روزنامه (۵۰) هزار افغانی.

۲- در صورت امتیاز جریده (۳۰) هزار افغانی.

۳- در صورت امتیاز مجله (۲۰) هزار افغانی.

۴- در صورت امتیاز نشریه غیر موقوت (۴۰) هزار افغانی.

این تضمین تا زمانی در اختیار کمیته دولتی طبع و نشر قرار دارد که امتیاز و اجازه نشریه سلب نگردیده باشد در غیر آن مبلغ تضمین به صاحب امتیاز اعاده میگردد.

ماده هفدهم:

(۱) هرگاه صاحب امتیاز بعد از تاریخ اجازه، نشریه خود را تا مدت ششماه نتواند نشر نماید امتیاز از اعتبار ساقط میگردد.

عین این حکم در حالتی تطبیق میگردد که روزنامه بعد از نشر برای مدت دو ماه جریده برای مدت سه ماه و مجله برای مدت ششماه از نشر باز ماند.

(۲) باز ماندن نشریه بعد از نشر مطابق حکم ماده پنجم از این امر مستثنی است.

ماده هجدهم:

صاحب امتیاز میتواند در عین وقت مدیر مسوول نشریه خود نیز باشد مشروط بر اینکه واجد صفات مدیر مسوول باشد.

ماده نوزدهم:

صاحب امتیاز و ناشر مکلف اند یک نسخه از هر شماره نشریه خود را به مجرد نشر به کمیته دولتی طبع و نشر و یک نسخه آنرا بداره خرنوالی و دو نسخه را بدو کتابخانه عامه افغانستان به تشخیص کمیته دولتی طبع و نشر رایگان بفرستد.

فصل سوم

شرایط و مکلفیت های مدیر مسوول

ماده بیستم:

مدیر مسوول باید واجد اوصاف ذیل باشد:

۱- تکمیل سن (۲۵) سالگی.

۲- داشتن تحصیلات مسلکی و یا تجربه کافی روز نامه نگاری.

۳- نداشتن وظیفه رسمی در دولت بشمول ارگانهای انتخابی و قوای مسلح مگر اینکه نشریه دولتی و مربوط این ارگانها باشد.

۴- نداشتن سابقه محکومیت به جرم خیانت ملی.

ماده بیست و یکم:

هیچکس نمیتواند در یک وقت مدیر مسوول بیش از یک نشریه باشد.

ماده بیست و دوم:

در صورتیکه مدیر مسوول بیش از (۲۰) روز از وظیفه غایب باشد تعیین و کیلی جهت اجرای وظایف او حتمی است، وکیل مدیر مسوول باید واجد صفاتی باشد که در این قانون برای مدیر مسوول تعیین گردیده است.

فصل چهارم

نشریات ممنوعه

ماده بیست و سوم:

نشر مطالبیکه موجب توهین به دین مقدس اسلام، سایر ادیان، مذاهب و عنعنات پسندیده مردم گردد و یا حاوی اسرار دولتی باشد جواز ندارد.

ماده بیست و چهارم:

هر عمل یا ترک آن که طبق قوانین دولت جرم شناخته شود ارتکاب و تحریک به ارتکاب آن به وسیله نشر مطبوعات نیز جرم شناخته میشود.

ماده بیست و پنجم:

هر گاه نشر یک مطلب موجب اخلال مستقیم و بالفعل حیات اجتماعی، صحتی یا اقتصادی جامعه گردد یا نظم عامه را مختل سازد مدیر مسوول مکلف است از نشر آن جلوگیری بنماید.

ماده بیست و ششم:

نشر مطالبیکه به احضارات محاربوی یا دسپلین قوای مسلح زیان وارد کند، جواز ندارد.

فصل پنجم

شرایط تاسیس مطابع

ماده بیست و هفتم:

ملکیت و امتیاز تاسیس مطبعه تنها به اتباع افغانستان مطابق باحکام این قانون داده میشود.

ماده بیست و هشتم:

شخصیکه بخواهد مطبعه تاسیس نماید مکلف است بیان نامه یی حاوی مطالب ذیل به کمیته دولتی طبع و نشر جهت کسب اجازه تقدیم نماید:

۱- اسم، شهرت مکمله و محل سکونت درخواست دهنده.

۲- اسم مطبعه و موضع آن.

۳- السنه ایکه توسط آن طباعت اجرا میگردد.

۴- انواع و اقسام ماشین آلات طباعتی.

۵- اندازه و منبع سرمایه ایکه در تاسیس مطبعه بکار می افتد.

ماده بیست و نهم:

هیچ مطبعه نمیتواند بدون داشتن مدیر مسوول مطبعه بکار آغاز نماید.

ماده سی ام:

مالک یا صاحب امتیاز مطبعه میتواند مدیر مسوول مطبعه خود باشد، درین صورت مالک یا صاحب امتیاز باید واجد صفات مدیر مسوول نیز باشد.

ماده سی و یکم:

هر گاه ارگان دولت، حزب سیاسی یا سازمان اجتماعی خواستار تاسیس مطبعه باشد، شرایطی را باید رعایت نماید که در این مورد راجع به صاحب امتیاز مطبعه ذکر گردیده است.

در صورتیکه حزب سیاسی، سازمان اجتماعی یا صاحب امتیاز که از خود مطبوعه نداشته باشد میتواند از سایر مطابع استفاده نماید.

ماده سی و دوم:

در مورد بیان نامه تاسیس مطبوعه احکامی تطبیق میشود که در این قانون برای بیان نامه حصول امتیاز وضع گردیده است. این حکم در باره انتقال ملکیت مطبوعه نیز تطبیق میشود.

ماده سی و سوم:

مدیر مسوول مطبوعه مکلف است اسم مطبوعه، تاریخ طبع، اسم اصلی یا مستعار مولف یا مترجم و اسم ناشر را در اول یا آخر هر اثر مطبوع ذکر نماید.

فصل ششم

وسایل سمعی و بصری

ماده سی و چهارم:

تاسیس و تدویر دستگاه عامه فرستنده رادیو، تلویزیون و نشرات آن مختص به دولت است. امور مربوط بدستگاه های مذکور با رعایت احکام این قانون توسط مقررات تنظیم میگردد.

ماده سی و پنجم:

ملکیت و امتیاز تاسیس سینما و تیاتر بغرض نمایش فلم، درام و امثال آن مطابق باحکام این قانون صورت میگیرد.

ماده سی و ششم:

مالک و صاحب امتیاز تاسیس سینما یا تیاتر مکلف به ارائه بیان نامه حاوی مطالب ذیل میباشد:

۱- اسم، شهرت مکمله و آدرس مالک یا صاحب امتیاز.

۲- اسم و محل سینما یا تیاتر.

۳- اندازه و منبع سرمایه.

ماده سی و هفتم:

(۱) هر سینما یا تیاتر باید دارای مدیر مسوول باشد.

(۲) در مورد مدیر مسوول سینما و تیاتر احکام مواد (۲۰، ۲۱ و ۲۲) مندرج این قانون تطبیق میگردد.

فصل هفتم

مکلفیت های مدیر مسوول

ماده سی و هشتم:

(۱) مدیر مسوول مکلف است در نشر انتقاد در مطبوعات تساوی حقوق انتقاد کننده و انتقاد شونده را رعایت نماید.

(۲) مدیر مسوول مکلف است حق جواب و تصحیح را رعایت کند حق جواب در مواردی مطرح میشود که نام شخص حقیقی یا حکمی در نشریه ذکر و یا به آن اشاره شده باشد و شخص مذکور بخواهد در همان نشریه راجع به موضوع مربوط توضیح بدهد.

(۳) مدیر روزنامه مکلف است جواب را تا سه روز و اگر نشریه روزنامه نباشد در اولین شماره بعدی بهمان جای و به همان حروف نشر نماید. جواب در جریان انتخابات در روزنامه باید تا ۲۴ ساعت نشر شود.

فصل هشتم

احکام جزائی

ماده سی و نهم:

به موجب این قانون صاحب امتیاز، ناشر و مالک مطبعه، هر یک تنها در حالی مسوول شناخته میشود که مخالف محتوی مندرج بیان نامه خویش رفتار نماید.

ماده چهل:

شخص که بدون مجوز قانونی در ساحه افغانستان به تاسیس دستگاه عامه فرستنده رادیو و تلویزیون بپردازد به حبس الی هفت سال محکوم میشود، در صورتیکه مطالب را توسط دستگاه مذکور پخش نماید به حبس تا ده سال محکوم میگردد.

اگر تاسیس کننده شخص حکمی باشد به جریمه نقدی تا دو ملیون افغانی محکوم میگردد.

ماده چهل و یکم:

(۱) هر گاه مولف یا مترجم یک اثر مطبوع که مستوجب تادیب یا مجازات شناخته شده معلوم باشد بحیث فاعل جرم تعقیب میگردد. در این حالت مدیر مسوول بحیث شریک جرم قرار میگیرد. در حالات دیگر هر نوع مسوولیتی که از نشر مطالب نشئت کنند، تنها به مدیر مسوول متوجه میگردد.

(۲) هر گاه مولف یا مترجم یک اثر مطبوع معلوم نباشد، ناشر و در صورتیکه او هم معلوم نباشد مدیر مسوول مطبعه مانند مدیر مسوول نشریه موقت مواخذه میگردد.

(۳) کسانیکه آثار مطبوع مندرج این ماده را با علم به محتویات آن، بفروش میرساند و یا به نحو دیگر توزیع مینمایند، در مسوولیت ناشی از نشر آثار مذکور شریک دانسته میشوند.

ماده چهل و دوم:

مدیر مسوولیکه از افشای اسم صاحب اثر خود داری کند تمام مسوولیت ناشی از نشر اثر به او متوجه میگردد.

ماده چهل و سوم:

در صورتیکه صاحب امتیاز، ناشر یا مالک مطبعه به پرداخت جریمه نقدی محکوم گردد و آنرا در خلال پانزده روز از تاریخ قطعیت حکم تادیه نکند، مبلغ محکوم به از مبلغی که به تضمین گذاشته شده اخذ میگردد هر گاه مبلغ تحت تضمین کافی نباشد، بقیه مبلغ محکوم به از دارایی محکوم علیه، مطابق به احکام قانون تحصیل میگردد.

ماده چهل و چهارم:

شخصیکه بدون حصول امتیاز یا اجازه نشر، به نشر مطالب بپردازد به حبس تا شش ماه محکوم میگردد. و نشریه ایکه به این صورت نشر گردیده، مصادره میشود.

ماده چهل و پنجم:

(۱) هر گاه مال مطبعه، ناشر یا صاحب امتیاز از شرایط درخواست خود تخلف ورزد بار اول تادیب و در صورت تکرار با تعطیل نشریه تا ده شماره یا التوای امتیاز تا یکسال و یا سلب آن محکوم میشود.

(۲) حکم فوق در مورد مالک که مطبعه خود را مخالف حکم ماده (۲۸) این قانون بکار باندازد نیز تطبیق میگردد.

ماده چهل و ششم:

شخصیکه از احکام مواد (۱۷-۲۸-۳۵-۳۷) این قانون تخلف ورزد تادیب میشود.

ماده چهل و هفتم:

تادیب انواع ذیل دارد:

۱- جریمه نقدی تا پنجصد افغانی.

۲- تعطیل نشریه موقت تا سه شماره.

فصل نهم

احکام نهائی

ماده چهل و هشتم:

(۱) نشرات موقوت و غیر موقوت، فلم ها، درام ها و امثال آن که از خارج توريد میشود و همچنان فلم و درام هائیکه توسط اتباع یا دول خارجی در افغانستان تهیه میشود تنها وقتی فروش یا توزیع شده یا نمایش داده شده میتواند که قبلا اجازه ارگانهای مربوط را راجع به فروش، توزیع یا نمایش حاصل نموده باشد.

(۲) تهیه فلم هائیکه هدف آن فروش و توزیع تجارتي در سینما ها باشد از طرف اتباع یا دول خارجی در افغانستان، مربوط به اجازه ارگانهای ذیربط میباشد.

ماده چهل و نهم:

مدیران مسوول مطابع و نشریه هائیکه قبل از انفاذ قاون مطابق به احکام قوانین سابق بکار آغاز نموده اند مکلفند در خلال مدت سه ماه از تاریخ انفاذ این قانون، شرایط مندرج این قانون را تطبیق نمایند.

ماده پنجاهم:

احکام این قانون بر طبع و نشر کتب درسی و علمی مکاتب و پوهنتون ها تطبیق نمیشود.

ماده پنجاه و یکم:

این قانون بعد از نشر در جریده رسمی نافذ میگردد و با انفاذ آن قانون مطبوعات منتشره سال ۱۳۴۴ و احکام سایر قوانین مغایر به آن ملغی شناخته میشود.